

Stichting Beter Onderwijs Nederland

Reactie D66 op stellingen

1. Geef de docent zijn vak terug

Helemaal mee eens!

De docent is de onderwijsprofessional. Om diens onderwijskwaliteiten optimaal te laten renderen, is het zaak dat hij (of zij!) zelf kan bepalen op welke manier hij zijn onderwijs vorm geeft. Een docent die zijn lessen in kan vullen op de manier die hem het meest geschikt lijkt, zal veel gemotiveerder en daardoor beter les geven dan een docent die tegen zijn wil in een knellende onderwijsconcept wordt geperst.

D66 is het volledig eens met de stelling. Maar de analyse is eenvoudiger dan de oplossing. Een aantal veranderingen zijn nodig om de docent zijn vak terug te geven. Allereerst moet de overheid terughoudender worden met het opleggen van onderwijsconcepten en met het promoten van allerlei experimentele onderwijsvernieuwingen waarvan de resultaten in de praktijk in het gunstigste geval onbekend zijn. D66 wil scholen vertouwen geven om het onderwijs in te richten zoals hen goedgevoelt. Scholen leggen hierover verantwoording af aan ouders, leerlingen en andere belanghebbenden. De overheid stelt de eindtermen op en zorgt voor bekostiging en toegankelijkheid. De inspectie ziet toe op kwaliteit en het naleven van regels.

Maar dat is nog niet genoeg. De afgelopen jaren zijn al stappen genomen om de vrijheid van scholen te vergroten, maar dat heeft er niet toe geleid dat de docent zijn vak terug heeft gekregen. De vrijheid geldt met name voor schoolbesturen. Om de vrijheid van de docent te vergroten is zowel een systeemwijziging als een cultuuromslag nodig. Een systeemwijziging is nodig, omdat docenten te weinig formele invloed hebben binnen de onderwijsinstellingen waarin zij werken. Daarom heeft D66 zich bij het debat over de nieuwe medezeggenschapsstructuur in het primair en voortgezet onderwijs sterk gemaakt voor meer medezeggenschap voor het personeel van de school. Daarom wil D66 onderzoeken in hoeverre onderwijscommissies zoals die in het hbo bestaan ook in andere sectoren van het onderwijs de docenten meer invloed op het onderwijs kan geven.

Een cultuuromslag is nodig, omdat met de schaalvergroting van de laatste jaren een managementcultuur is ontstaan, waarbij beslissingen ver van de werkvloer worden genomen. Het besef dat de docent de onderwijsprofessional is, en dat beslissingen aangaande vorm en inhoud van het onderwijs bij deze professional in beste handen is, moet terugkomen in het onderwijsveld.

Tenslotte spelen docenten zelf ook een belangrijke rol bij het terugkrijgen van hun vak. Zij moeten, meer dan nu het geval is, hun plek opeisen en zich verenigen. Wat willen zij? En wat moet daarvoor naar hun mening gebeuren? Wat dat betreft is het jammer dat Beter Onderwijs Nederland niet als docenteninitiatief is ontstaan.

2. Organiseer goed onderwijs door hoogopgeleide docenten

Een stelling waar iedereen het mee eens zal zijn. Waar het om gaat is: hoe bewerkstellig je dit? Wat D66 betreft zijn de kernwoorden: opleiding, beloning, gezag.

Opleiding

Goede docenten zijn essentieel voor goed onderwijs. Docenten die veel vrijheid krijgen om invulling te geven aan hun vak, moeten wel op die taak voorbereid zijn. Daarom moet de kwaliteit van de pabo gewaarborgd zijn. Voor de pabo heb je minimaal het niveau van havo met wiskunde A nodig. Daarnaast is op de lerarenopleiding de echte vak kennis teveel

ondergesneeuwd door de didactiek. Ook op scholen moet de balans tussen didactiek en vakinhoud evenwichtiger worden. De opleiding van leraren moet in goede samenwerking tussen opleidingsinstituten en scholen plaatsvinden. Als de docent zijn diploma heeft, is hij niet uitgeleerd. Docenten moeten zich kunnen blijven ontwikkelen, in de breedte en in de diepte. Wat D66 betreft moet het leraarschap ook een reële keus worden als afsluiting van een studie. Studenten moeten na hun bachelor kunnen kiezen voor een Master of Education.

Beloning

Leraren zijn professionals die belangrijk werk doen voor de samenleving. De waardering voor deze belangrijke taak komt nu te weinig tot uitdrukking in de financiële beloning. D66 wil daarom 10% meer investeren in de salarissen van docenten. Daarbij mogen goed opgeleide en excellente docenten een hoger salaris ontvangen dan anderen. Wel moet dit door middel van objectieve criteria worden bepaald en moeten alle docenten de mogelijkheid krijgen zichzelf te onderscheiden. Ook docenten die werken met moeilijke groepen (bijvoorbeeld veel leerlingen met leerachterstanden) of in moeilijke gebieden verdienen een extra beloning.

Gezag

Het gezag van het leraarschap is de laatste decennia achteruit gehold. Dat wordt maar ten dele rechtgezet door een hoger salaris. Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk. Zo pleit D66 voor een lerarenregister, waarin alle bevoegde leraren opgenomen kunnen worden. Om in het register opgenomen te worden moeten docenten aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen en hun kennis op peil houden. Daarmee krijgt het leraarschap een soort kwaliteitsstandaard, zoals ook advocaten en notarissen die hebben.

Al deze maatregelen samen moeten ervoor zorgen dat er voldoende kwalitatief goede docenten zijn om het dreigende lerarentekort te voorkomen en het Nederlandse onderwijs weer terug te brengen naar de wereldtop.

Ook in de afgelopen periode heeft D66 al maatregelen genomen om het dreigende lerarentekort te voorkomen. Zo hebben wij geregeld dat afgestudeerden van de pabo, die nu niet meteen een baan in het onderwijs vinden, door scholen bovenmatig (dat wil zeggen: met extra geld) aangesteld kunnen worden. Op deze manier zorgen we ervoor dat zij het onderwijs niet de rug toekeren en beschikbaar zijn als over een paar jaar de grote pensioengolf inzet.

3. Het grootste deel van het onderwijsbudget moet gaan naar het primaire proces

Helemaal mee eens!

Onderwijs wordt gegeven in klaslokalen, niet in directiekamers. Onderwijsinstellingen moeten zich concentreren op hun kerntaak: onderwijs. Dat houdt in dat zoveel mogelijk geld naar het primaire proces moet gaan.

Om dat te bereiken wil D66 een rem op de grootschaligheid in het onderwijs.

Grootschaligheid leidt in de regel tot extra managementlagen, grote ‘ondersteunende apparaten’ en bureaucratie. Natuurlijk is dit niet volledig uit te bannen (dat zou ook niet goed zijn), maar de overhead kan in elk geval flink teruggedrongen worden. De ‘bureaucratiernorm’ van voormalig staatssecretaris Rutte is wat dat betreft een sympathiek idee. Je stelt een maximum aan secundaire uitgaven en een onderwijsinstelling moet met hele goede argumenten komen als ze daar overheen gaat. De vraag blijft alleen waarom Rutte dit plan niet ten uitvoer heeft gebracht toen hij zelf staatssecretaris van onderwijs was. De steun van D66 had hij zeker gehad.

4. Het management moet in dienst staan van het primaire proces en zeggenschap over de inrichting van het onderwijs binnen de instituten moet liggen bij leraren en docenten

Helemaal mee eens!

Het management van een onderwijsinstelling heeft een aantal belangrijke taken te vervullen, maar de inrichting van het onderwijs moet zij overlaten aan de docenten. Zij zijn de experts en bepalen gezamenlijk hoe het onderwijs vorm krijgt. Het management faciliteert hen daarbij. Dit zou bewerkstelligd kunnen worden door middel van onderwijscommissies, zoals betoogt bij stelling 1. Indien nodig moet aanvullende wetgeving opgesteld worden, maar dit heeft niet de voorkeur van D66. Het is beter als veranderingen vanuit het onderwijsveld zelf komen.

Samenvatting

Voor D66 is onderwijs een topprioriteit. In de afgelopen kabinetsperiode is dankzij D66 ruim €2 miljard geïnvesteerd in onderwijs. Daarmee is veel goeds gedaan (o.a. extra geld om onderwijsachterstanden en schooluitval tegen te gaan, voor wetenschappelijk onderzoek, voor huisvesting, voor veiligheid op school, voor het bovenformatief aanstellen van leraren en voor het afschaffen van het lesgeld voor 16 en 17-jarigen), maar we zijn er nog lang niet. Goed onderwijs is de basis voor de toekomst van Nederland. Daarom wil D66 de komende vier jaar € 2,5 miljard investeren in het onderwijs.

D66 is het met alle vier voorgelegde stellingen hartgrondig eens. Om ervoor te zorgen dat deze stellingen over vier jaar zijn omgezet in realiteit, wil D66 een aantal maatregelen nemen. Een korte opsomming:

1. Om de docent zijn vak terug te geven:

- moet de overheid niet langer vanuit Den Haag onderwijsvernieuwingen doorvoeren.
- krijgen scholen de vrijheid om zelf hun onderwijs in te richten
- krijgen docenten meer invloed op hun vak en vakontwikkeling, door een betere medezeggenschapstructuur, door het instellen van onderwijscommissies en een lerarenregister dat leraren zelf beheren
- moeten docenten meer van zich laten horen

2. Om goed onderwijs door goed opgeleide docenten te waarborgen:

- moet de lerarenopleiding verstevigd worden en meer aandacht besteden aan vakkennis
- moet er een universitair diploma Master of Education komen
- moeten de lerensalarissen 10% omhoog en worden excellente en hoog opgeleide docenten beter beloond
- komt er een lerarenregister om de kwaliteit van het leraarschap te waarborgen

3. Om ervoor te zorgen dat er meer geld naar het primaire proces gaat:

- komt er een bureaucratienorm

4. Om ervoor te zorgen dat management in dienst staat van het primaire proces en dat de verantwoordelijkheid over de inrichting van het onderwijs komt te liggen bij leraren en docenten:

- moet er een cultuuromslag komen
- moet grootschaligheid tegengegaan worden
- moet de medezeggenschap versterkt worden

Meer weten over de plannen van D66 voor het onderwijs? Lees ons verkiezingsprogramma op www.d66.nl.